משנה · אחרונים · רש״ש · סדר קדשים

רש״ש על משנה חולין

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש״ש על משנה חולין

רבי שמואל שטראשון [הרש"ש]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשש-על-משנה-חולין/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה ב 4
משנה ד 4
משנה ו 4
משנה ז 4
פרק ב 5
משנה א 5
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ח 6
משנה ט 7
משנה י 7
פרק ג 7
משנה א 7
משנה ב 7
משנה ג 8
משנה ה 9
פרק ד 9
משנה א 9
משנה ב 9
משנה ד 9
משנה ה 9
משנה ו 9
פרק ה 10
משנה ג 10
פרק ו 10
משנה ב 10
משנה ד 10
משנה ה 10
פרק ז 11
משנה ה 11
פרק ח 11
משנה א 11
משנה ג 12
משנה ד 12
פרק ט 12
משנה א 12
משנה ב 12
משנה ג 12
משנה ד 12
משנה ה 13
משנה ז 13
משנה ח 13
פרק י 13
משנה ב 13
משנה ג 14
משנה ד 14
פרק יא 14
משנה א 14
משנה ב 15

פרק א

משנה ב

בתוי"ט ד"ה בצור כו' ולא כן לענין עבודת כוכבים. תמוה דאדרבה גם בעבודת כוכבים אמרינן לקמן תלוש ולבסוף חברו הוי תלוש ועיין שם בתוספות:

שם ברע"ב ד"ה ובכל שוחטים כו' ונוקבים הסימנים. כ"כ רש"י ט"ז ע"ב ד"ה ה' דברים. והרע"ב מסיים ואתי למיעבד חלדה. ויפה כיון דבלא זה לא היה מיפסל דהוה כמו שוחט בשנים וג' מקומות דלקמן (ל') ע"ש:

משנה ד

במשנה שחיטתו פסולה וכתב הר"ב דקודם שהגיע לסימנים נטרפה כו' וכ"כ רש"י. ק"ל דא"כ תיהני לה שחיטה עכ"פ לטהורי מידי נבלה כדלקמן (כ' ב'). ולשון שחיטתו פסולה משמעו דמטמאה כנבלה כדלעיל (י"ח) במשנה ב"ש פוסלין ע"ש בגמרא. ומש"כ רש"י (לקמן שם) דמתניתין איכא למימר דטרפה היא ולא נבלה. שם י"ל דמש"ה אלימא לי' לר"ח טפי לאותביה ממתניתין דמלק בסכין דקתני בה בהדיא דמטמאה. אבל לפי האמת צ"ל או משום דזעירי (שם) וברוב בשר עמה. או משום חלדה כר"ה שם. אבל קשה לרבא שם דל"ל טעמא דר"ה. ואי ליתא גם לזעירי א"כ מ"ט שחיטתו פסולה דהא טעמא דרבא משום דרסה ל"ל כאן דהא קתני השוחט דמשמע בהולכה והבאה:

משנה ו

במשנה טהור בכ"ע. בהעתקת התוי"ט דברי התוס' דשבת נפלו בה שבושים הרבה וראה בתוס' שם לתקנה:

משנה ז

במשנה כל מקום שיש תקיעה. פי' רש"י כל מקום שיש תקיעה. ע"ש וימים טובים וכ"פ הרע"ב. אנכי בעניותי. ל"מ באיזה מקום בש"ס שיהיו תוקעין בעיו"ט. ואדרבה בסוכה (נ"ד) מוכח דלא היו תוקעין בערב פסח להבדיל מדקאמר שם שייר ערה"פ וע"ש פרש"י ותוס' ואם איתא הלא יהיה נ"ד. ומאי דחי שם דהא מני ר"י הוא דאמר מימיהם כו'. הא אכתי יהיה מ"ח עם הש"ש דבכל עיו"ט. ודוחק לומר דשאני ער"פ משארי עיו"ט משום דאסור במלאכה מחצות ולהלן כמבואר בר"פ מקום שנהגו. והתוס' כתבו שם דבירושלמי משמע דמדאורייתא אסור. דהא מ"מ קילא טובא באיסור מלאכה מביו"ט. ואפי' מחוה"מ כדאיתא שם (נ"ה ב') ונראה דלרש"י דחק מה שאמר במו"ש מבדילין ולא תוקעין דמשמע לו דאי לאו מו"ש היו תוקעין וכ"נ מדבריו בס"פ ואלו קשרים. אבל

לפמש"כ הרמב"ם בחבורו בספ"ה מהל' שבת דבכל מו"ש תוקעין אחר צה"כ להתיר העם למעשיהן. פשוט דאתי לאפוקי האי תקיעה וע"ש בהה"מ:
ודע דממש"כ הרע"ב תוקעין ג' תקיעות כו' ובה"ש תוקע ומריע כו'. משמע דהג' ראשונות היו כולן תקיעות וכ"מ מלשון הרמב"ם בחבורו שם. אבל התוס' בשבת (ל"ה ב') הוכיחו דגם המה היו תר"ת:

פרק ב

משנה א

ברע"ב ד"ה עד שישחוט את הווירידים. כמין חוטין שעל שני צדי הקנה כ"כ הרמב"ם וצ"ע בגמ' שאמרו משום דושט סמוך לווירידין ועפירש"י שם:
שם בא"ד הואיל וצוליהו כולו כאחד כו' ושחיטה כו' ל"ד אלא כו' קודם שיקרוש הדם דתו לא נפיק ע"י מליחה. מליחה מאן דכר שמה. ונראה להגיה ע"י צלייה:

משנה ב

במשנה שנים אוחזין בסכין כו'. וכתב התוי"ט דבבא זו דמשמע דאפי' לכתחלה איירי דוקא בחולין ע"ש. והוא דוחק. אבל אישתמיטתיה הא דארבב"ח אריו"ח לעיל אבל חכ"א שנים שוחטים זבח אחד וכ"פ הרמב"ם בפ"א מהל' פהמ"ק ה"ה. וא"כ פשוט דמיירי אפי' בקדשים ואתיא כחכמים וע"ש בכ"מ. וגם דיוקו דב' אוחזין כו' משמעו אפי' לכתחלה ליתא כדמוכח לקמן מ"ח מ"י וזה קשה גם על הכ"מ שם. וע"ש בלח"מ. ודע דגם דברי הר"ן ברפ"ב דקדושין במה שפי' מה שאמר ריב"ק וכי כל הקהל שוחטין כו' היינו משום דכתיב תזבח שלא יהיו שנים שוחטין זבח אחד. ק"ל דא"כ אדפריך שם הניחא לריב"ק אלא לריו"נ כו' מנ"ל. טפי ה"ל למיפרך הניחא לראב"ש אלא לחכמים דס"ל שנים שוחטין כו' מנ"ל. וכן הרי"ף הביא ילפותא דריב"ק ואע"ג דהלכה כחכמים דראב"ש כמש"כ לעיל. אלא התם ר"ל וכי אפשר דכל הקהל דהיינו ס' רבוא שחטו פסח אחד ואכמ"ל:

משנה ג

במשנה התיז את הראש בב"א פסולה. נ"פ דהכא אפי' בסימן אחד פסולה. ולשיטת רש"י לעיל אפי' במיעוט הושט. ולא נקיט התיז אה"ר אלא אגב סיפא דהיה שוחט דהיינו בהולכה או בהבאה דאז אם לא שחט אלא סימן אחד היה כשר דסי' א' מישתחיט שפיר בהולכה או בהבאה. ולכן דק הרע"ב שלא לפרש ולשחיטת כו' קרי התיז אה"ר אלא בסיפא. ולשון הר"ן בזה בא שלא בדיוק ע"ש:

שם ברע"ב ד"ה נפלה סכין כו'. ואע"ג דלא איכוין לשחיטה. אינו מדוייק כלל דזה אפי' רבנן לא בעו כדלקמן (בע"ב ועי' בתוס') והפך הל"ל ואע"ג דלא איכוין אפילו לחתיכה:

משנה ד

במשנה או ששחט א' מהן והמתין לה עד שמתה כו' רע"א טרפה. נ"ל דטעמיה הואיל ועשה בה הכשר שחיטה בעוף עי' לעיל (כ"ט ב') בגמרא ובתוס' שם ד"ה כגון. או דנפ"ל מהיקשא דזאת תורת הבהמה והעוף דלעיל (כ"ז ב') דעיקרה לענין טומאה נאמר כדפרש"י שם (ועי' תוס' שם ד"ה באיזו). דמה עוף יוצאה מידי טומאה בסי' אחד אף בהמה כן. וה"ט דכולהו דמשמע דדוקא בשחט סימן אחד כהוגן מטהר. אבל בשפסק שניהם או החלידם אף הוא מודה דנבלה היא. ובנפסקה הגרגרת ואח"כ שחט את הושט הוה ס"ל כדקס"ד דרבא לענין עוף מיהא. וממילא גם בבהמה טהורה מהיקשא. ואפשר דאפי' לאחר חזרה בעוף מיהא טהור כאינך. ומסתבר יותר דדמי לשמוטת הגרגרת דאפי' בעוף קרי לה (לעיל י') פסול בשחיטה:

משנה ה

במשנה ול"י מהן דם כשרים כו'. בתור"ע מביא בשם הרשב"א בת"ה דמשום דיוקא איצטרך דבקדשים א"נ בידים מסואבות דחבת הקדש מכשרתן. ק"ל דבקדשים פסולין לגמרי כדאמרינן בגמרא אי בקדשים כי ל"י מהם דם כשרים הוא עצמו לדם הוא צריך. ואם כוונתו שנוכל לפדותם ואי משום העמדה והערכה הא תנן שחט בה שנים או רו"ש כו' ה"ה כחי' לכ"ד. לעיל (ל') ואף שכ' התוס' לקמן (פ"ד) דבשחיטה דמשתרי בה ל"א ה"ה כחיה. איכא למימר דאתיא כרבנן בתמורה (ל"ג ב') דקדשי מזבח לא הי' בכלל העמדה והערכה ע"ש בתד"ה כדתניא. אבל א"כ אזלא לה חבת הקדש:

משנה ח

במשנה השוחט לשם הרים כו'. הרמב"ם בחבורו כ' אע"פ של"נ אלא לרפואה כו'. והב"י ר"ל בדעתו דבמתכוון לעובדם נמי דינא הכי דמותר בה בהנאה ע"ש. ולכאורה קשה דא"כ מנ"ל להרמב"ם דמיירי אף במתכוון לרפואה. ונ"ל משום דהיה ק"ל דאי מיירי דוקא במתכוון לעבדם מאי איריא דנקט שחיטתו פסולה דמשמע מפני דשחט לשם אלו והוה כעין תקרובת עבודת כוכבים כדפרש"י לקמן. והוא עצמו לא נפסל מכאן ולהבא לשחיטה. תיפוק לי' דהוה מומר לעבודת כוכבים ושחיטתו פסולה לעולם. עי' בפי' הרמב"ם בריש מכלתין על הא דהשוחט בשבת במזיד. ועי' תור"ע אות ט' בשם הט"א:

שם בתוי"ט ד"ה שנים אוחזין כו'. והא דמסיק הר"ב כו' דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו כו'. במחכ"ת ל"ד דהתם טעמא לחוד כמש"כ שם הר"ש. ותדע דהגמרא מייתא לקמן

כתנאי מברייתא. ומדוע לא הביאה ממתניתין דשם. וכן התם פסקו הרמב"ם (בפ"ה מהל' כלאים ה' ח') והשו"ע (יו"ד סי' רצ"ו ס"ד) כר' יוסי ור"ש דאין אדם אוסר דבר שא"ש. ובכותי שנסך יינו של ישראל פסקו דאוסר. ומה שהביא אוקימתא דמתניתין מיירי בישראל מומר. א"נ כשהתרו כו' בזה ל"ד כלל. דאוקימתא זו אינה אלא למאי דמסיק דטעמייהו משום דלצעורי קא מכוין ולעולם אדם אוסר דשא"ש. אבל למאי דס"ד מעיקרא (וכן לפ"ד בדעת הרע"ב) דאין אדם אוסר דשא"ש מאי מהני דהוי מומר או שהתרו בו דהא אפי' כותי גמור אינו אוסר וכן מתבאר בפרש"י בד"ה בישראל מומר:

משנה ט

בתור"ע אות ט' ואם שחט אסור כו' שמא מין הוא [**הרמב"ם**] **והרשב"א כו' ובטו"א כו' וכל מה שישחוט פסול כו'**. וק"ל דה"מ למיתני שחיטותיו פסולות כדתני בבכורות (כ"ט) הנוטל שכרו לדון דיניו בטלים. להעיד עדותיו בטלין. ודקדק הר"ן מל' זה דכל דינין שדן וכל עדיות שהעיד בטלין. וי"ל דל' זה היה משמעו דגם מה ששחט למפרע פסולות כמו התם ובאמת אף להרמב"ם אין פסול אלא מכאן ולהבא:

משנה י

במשנה השוחט לשם עולה כו' שחיטתו פסולה. ק"ק לישנא דפסולה דמשמעה דהוי' כנבלה כמו לעיל (י"ח) במשנה ב"ש פוסלין ע"ש בגמרא ועי' בתוס' ר"פ דלקמן והא אפי' קדשים ממש בחוץ הוי שחיטה לטהרה מידי נבלה כדאיתא בזבחים (ס"ט). ועי' בפ' דלקמן מ"ב בתוי"ט ד"ה וחכמים פוסלין:

שם בתוי"ט ד"ה לשם חטאת כו' כי אמר זו לחטאת פסולה ט"ס הוא וצ"ל לחטאתי ביו"ד:

פרק ג

משנה א

במשנה נקובת הושט כו'. כתב התוי"ט מסקינן בגמרא כו' דר"ע שנאה קודם חזרה כו'. זהו תירוצא דריו"ח שם. אבל רבא תירץ דאלו אסורות קתני כו'. ואולי כיון דסידר הש"ס תירוצא דריו"ח באחרונה משמע דהוא עיקר. וכה"ג כתבו התוס' בכ"ד:

[**שם ברע"ב ד"ה ודרוסת הזאב כו' ואם ודאי דרוסה היא נ"ב וניכר מקום הדריסה מבחוץ**. מהגרמ"ש ז"ל]:

משנה ב

במשנה רשבג"א עד כאיסר האיטלקי. כל' הזה אמר ג"כ במקוואות פ"ט מ"ה:

[**שם בתור"ע אות י"ג הרשב"א וכן הטור פסקו כו'**. נ"ב עי' בב"י שכ' שכן נראה מדברי הרמב"ם ומדברי הרי"ף והרא"ש שלא הביאו כלל דברי רשב"א. וסיים שכן הלכה. ועי' בפר"ח שגם דעתו נוטה לפסוק כרשב"א והתב"ש הביאו והשיג עליו ועי' בלבושי שרד סי' ל"ו ס"ק ק"כ שסיים ומאחר שכל הפוסקים פסקו כת"ק זולת ס' צדה לדרך והרע"ב שפסקו כרשב"א פשיטא שיש להקל כו' עכ"ל. מהגרמ"ש ז"ל]:

משנה ג

במשנה הכתה חולדה על ראשה מקום שעושה אותה טרפה. אם נפרש דר"ל דטרפה עד שיבדוק הקרום כמ"ש רב כו' בגמ'. וכ"מ מפרש"י שכ' חיישינן לנקיבת הקרום וכ"כ הגר"א ז"ל בסי' ל' סק"ז יקשה דהא בסוף מתניתין קתני לישנא דכשרה אף דצריך עדיין בדיקה כדאיתא בגמרא. ומדוע קרי לה כאן טרפה כדקתני ואלו טרפות בעוף. והלא יש לה תקנה בבדיקה. וכ"מ לקמן (נ"ז) דטרפה משמע דלא מהני בדיקה גבי שמוטת גף העוף דרב אמר טרפה ושמואל פליג עליה ואמר תיבדק. ועוד קשה מדוע נדחק רש"י לפרש דאיצטרך לאשמעינן דלא תימא תיטרף בנשבר העצם כו'. לימא דהיא גופא קמשמע לן דטרפה עד שתיבדק. מה שאין כן בבהמה דלא חיישינן כמו שפסק הרמ"א שם ועי' שם בהגר"א. ונ"ל דרש"י מפרש מקום שעושה אותה טרפה ר"ל דהכתה אותה בשיניה על הקרום דהיינו מקום דמיטרפא בו אם ניקב. לכן הוה בחזקת טרפה דחיישינן דאינקב. ובכה"ג אף בבהמה חיישינן. אבל קושיא ראשונה עדיין אינה מיושבת יפה:

ודע שראיתי להתוי"ט שכ' על פרש"י והמ"ל דקמ"ל דבנקיבת קרום העליון נטרפת כו' ע"ש. ותמוה דמוכח בגמרא להדיא דאין חילוק בזה בין עוף לבהמה. דקאמר הניחא למ"ד עד דמנקב קרמא תתאה כו'. ועוד איך מוכח ממתניתין דבר זה דבעילאה לחוד טרפה. ואולי י"ל דהוכחתי מהא דמשני הגמרא אליבא דמ"ד דבעילאה לחוד טרפה. אי איתא כו' והשתא תיקשה להיפך לאידך עד מתי אתה מכלה ממונו ש"י דדילמא אינקב עילאה לחוד ואגב רוככיה דתתאי מיפקע. אלא ע"כ דבעוף מודה דבעילאה לחוד מיטרף. אבל א"כ תיקשי ליה מדתני לוי מדוע ל"א ג"כ דיתר עליהן כל עוף (ר"ל אף שאינו של מים) דמיטרף בעילאה לחוד ואכמ"ל:

כתב הרע"ב בסוף המשנה יתר עליהן בעוף אלו השנויין במשנה. תמוה דכל אלו השנויין כאן כנגדן בבהמה נמי טרפה במה דשייך בה (ור"ל לאפוקי קורקבן דליתיה בבהמה). ולענין נפלה לאור כו' עי' ברא"ש. וכן לוי לא הבדילם אלא בנשבר העצם כו' וזה לא תנן במתניתין:

משנה ה

במשנה אכלה סם המות. פירש״י שהוא סה״מ לאדם. והרע״ב הוסיף ואינו סה״מ לבהמה. הוסיף וגרע דמאי איכפת לן אם היה גם סה״מ לבהמה דמ״מ כשרה היא כמו באכלה הרדופני וסה״מ דבברייתא לקמן דאוקימנא בסה״מ דידה. ואולי כוונתו ואינו (ר״ל ואין פירושו) סם המות לבהמה לבד כסה״מ דברייתא:

פרק ד

משנה א

[**בתוי״ט ד״ה זה הכלל כו׳ דאמר ר״ש קלוט בן פרה כו׳**. כצ״ל. מהגרמ״ש ז״ל]:

משנה ב

במשנה יצא רובו. בתור״ע העלה פי׳ הרע״ב בצ״ע הא דפי׳ יצא רובו כאחד. דהא מסקינן דאפי׳ מחתך ומניח ג״כ יקבר. ואנכי תמה עליו דהא ז״א אלא לר״ה אבל לרבה מתניתין כפשטו דדוקא יצא רובו כאחד. והרא״ש פסק כוותי׳ ע״ש וא״כ פי׳ הרע״ב הוא כהלכה:

משנה ד

במשנה מה מצינו בטרפה כו׳. נראה דלהכי ילפי מטרפה משום דהיקשן הכתוב כדלעיל בר״פ:

משנה ה

במשנה ומוציא את דמו. כתב הר״ן אע״ג דחלבו מותר מכל בבהמה תאכלו (עי׳ לקמן (ע״ה) תד״ה מה) מ״מ דמו כיון דמשקה הוא לא נפיק משריותא דכל בבהמה תאכלו כו׳ כיון דאיכא לאוקמיה אמידי דבר אכילה לא מוקמינן לי׳ אדם. וק״ל מהא דאמרי׳ בשבועות (כ״ב ב׳) שבועה שלא אוכל ושתה חייב כו׳ ואב״א קרא שתיה בכלל אכילה כו׳. והרי התם איכא לאוקמי ג״כ שבועתו אמידי דבר אכילה גרידא ואפ״ה אמרי׳ דשתיה בכלל:

משנה ו

בתוי״ט ד״ה הארכובה. [על הברכים מתורגם כו׳ כצ״ל. מהגרמ״ש ז״ל]:

פרק ה

משנה ג

במשנה והשוחט פרת חטאת כו' ור"ש פוטר. ק"ל לר' אושעי' דלעיל מדוע לא קתני פלוגתייהו בשאר קדשים. וכן לרבא דלעיל ה"ל למינקט בעולה. ולפי מאי דמסקינן בגמרא דפרת חטאת אינה משנה. י"ל דבקדשים לא מיירי:

שם בתוי"ט ד"ה ונתנבלה כו' דהא לא מתעבדא מילתא כלל בסימנין. אישתמיטתיה דברי רש"י כ"ז ע"ב ד"ה אין שחיטה לעוף מה"ת וע"ע תוס' (כ' ע"א) ד"ה לא אמרן:

שם במשנה אבל יש לו ריוח כו'. עי' רע"ב וכן פירש"י. ונראה דה"ה או כש"כ אם מכר לשניהם ביום אתמול וכ"נ מהלח"מ בפי' דברי הראב"ד. ולפי' הרמב"ם (במש"כ בחבורו שאותו שלקח באחרונה נחפז כו') נראה דא"צ להודיע רק אם יודע שהראשון ישחטנה היום וכ"נ מהלח"מ שם. וא"כ חולק על מה שפסק בשו"ע דבכה"ג אף בשאר ימוה"ש צריך להודיע. והאחרונים לא דברו בזה מאומה:

פרק ו

משנה ב

במשנה חיה ועוף הנסקלים. ק"ק למה פרט בהו חיה ועוף. הלא כל הני דלעיל נמי רק בהם איירי. ואולי כלפי דתני בפ' דלעיל שור הנסקל (והתם נקט שור נגד פרת חטאת) תני הכא חיה ועוף:

משנה ד

בתוי"ט סד"ה כסהו ונתגלה כו' ולא נכתב בל' מקור כסה בחול"ם הסמ"ך. ול"ד דכיון דוכסהו הוא מבנין פעל הדגוש. המקור ממנו כַּסֵּה:

שם בתוי"ט ד"ה כסהו הרוח כו' הא אידחי לי' מכסוי. דהא כסהו ונתגלה פטור מלכסות כ"כ רש"י. לכאורה כך הל"ל דהא כי לא חזר ונתגלה פטור וכן פירש"י בעצמו בסוכה וע"ז:

משנה ה

במשנה או בדם החיה. פירש"י ואחריו הרע"ב בדם היקז כו'. ורמב"ם פי' בדם חיה טמאה. לפירושם העיקר חסר מן הספר. ולע"ד נל"פ בדם החיה דהוא לשון חיות ר"ל בדם חיה ועוף שהמה חיים עדנה דהיינו בדם המכה או בדם היקז (ויש לכוון לזה גם פרש"י). וכלפי דם המתערב שהוא של שחוטה קרי לזה דם החיה וכה"ג מצאתי בבכורות (נ"ז ב') מפשיטין את המתה ומלבישין את החיה ע"ש. וכאן י"ל עוד שבא לזווג מלות בהמה

וחיה אהדדי. ולפי' הרמב"ם קשה עוד מדוע לא תני ג"כ עוף טמא. אבל לדידי נכללו חיה ועוף. ועי"ל דשיגרא דלישנא דמתניתין דזבחים דמייתי הגמרא. נקט גם הכא:

פרק ז

משנה ה

בתו"ח (על הרע"ב סד"ה והרוטב) ותימא דמין בשא"מ כו' ע"ש. ובאמת הטור יו"ד סי' שפ"ג כתב בששים והוא מסה"ת וכ"פ הרמ"א אחריו שם. אמנם אנכי מצאתי חבר גדול להרע"ב והוא הרמב"ם בפט"ו מהל' מ"א סוף הל' למ"ד ע"ש. ותימה על הרב"י והאחרונים שלא הביאו דעתו הגדולה בזה. וצ"ע להלכה כי אין הכרעת הרמ"א מכרעת דכיון דשלא הביא דעת הרמב"ם והרע"ב כלל נראה דגם מאתו נעלם במחכ"ת דעתם ז"ל. ולענין תמיהת התו"ח נ"ל דגזרו אטו מב"מ דלא לשערו ג"כ בס' וכולא חדא גזירה היא. וה"ט ג"כ בערלה וכה"כ היכא דליכא קפילא דבעו מאתים כנ"ל נכון בס"ד:

פרק ח

משנה א

במשנה ואסור להעלות עם הגבינה עה"ש. לכאורה יפלא מדוע שביק לישנא דחלב דפתח בי' והוא ג"כ לישנא דקרא. ונקיט הכא גבינה. ולולא דמסתפינא הייתי אומר. דבדוקא נקיט גבינה. דאילו חלב שהוא נוזלי ואין מעלין אותו אלא בכלי לא הוי כעין תפיסה אחת דלקמן (ק"ז ב) וע"ש בתוס' וכן הא דתני אגרא לקמן (ק"ד ב') עוף וגבינה נאכלין באפיקורן בדוקא נקיט גבינה לפי דנאכלת בידים הוא דדייקינן מינה הא בשר לא דהיינו דבעי נט"י אבל חלב דע"י כלי אפי' בבשר לא בעי נט"י. וכן ראיתי בשם הפר"ח דהאוכל במגריפה א"צ נט"י. וענ"ל דדוקא גבינה מסקינן שם דבעי קינוח והדחה משום שהוא מודבק בחניכים ובבין השינים ואינו יוצא ע"י הדחה לחודה. אבל בחלב סגי בהדחה לחודה:

שם בתוי"ט ד"ה כל הבשר כו'. דאיסור בב"ח חייל אאיסור מוקדשין. לכאורה כיון דמתניתין איירי באיסור בישול פשיטא דחייל. דהא במוקדשין ליכא איסור בישול. ודומה למש"כ בס"ד לעיל (ק"א) ע"ש. אולם הר"ן מלא דבריהם למ"ד דכל היכא דאאכילה לא לקי אבישול נמי לא לקי. וכוונתו להא דלקמן (ר"ד קי"ד). ולעד"נ דאף באימורים איכא איסור בישול משום דכתיב בהן ריח ודרשינן מיניה בזבחים (מ"ו ב') לאפוקי אברים שצלאן ואח"כ העלן. ועוד נלע"ד דאיצטריך לאשמעינן אף בחלב

הכהנים. דסד"א הואיל דכתיב בהו למשחה ודרשינן בסוטה (ט"ו ושם) לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין וה"א אפי' בחלב נמי וכמו דאישתרי מליקה גבייהו קמ"ל:

משנה ג

ברע"ב ד"ה הלב קורעו כו' אבל בשר הלב אינו נאסר כו' כ"כ רש"י. ר"ל כדאיתא בגמ' (מ"ט ע"ב) בברייתא קורעו לאחר בשולו ומותר:

משנה ד

בתוי"ט ד"ה ולבהמה טמאה כו'. והא דתנן ר"ע אומר בלשון פלוגתא כו'. כאן י"ל דנקט לשון פלוגתא משום ריה"ג דפליג עליה:

פרק ט

משנה א

במשנה והגידין כו' אבל לא טומאת נבלות. ופרש"י דתניא בנבלתה כו' ולא בגידים. הנה בפסחים (כ"ב) אמרינן למ"ד יש בגידין בנ"ט כשהותרה נבלה היא וחלבה וגידה הותרו. ופרש"י לפי שגם הן קרויין עמה נבלה (וע"ש פ"ג ב' אר"י א"ר כל הגידין בשר כו') וסתם מתניתין לעיל (צ"ו ב') דיש בגידין בנ"ט. ואולי דהכא ממעטינן להו ממיעוטא דה' דבנבלתה או ממ"ם דבנבלתם עמש"כ לעיל (ע"ז ב'):

שם בהרע"ב ד"ה אבל לא ט"נ כו'. וא"מ לכזית להשלים שיעור נבלה לטמא אדם ובגדים שעליו. ל"ד במחכ"ת דכיון דעסיק ואתי במגע כדמסיים בקרא דהנוגע בנבלתה. הרי במגע נבלה אין טומאת בגדים עמש"כ לעיל (כ"ט ב'). ולשון רש"י לקמן בגמרא בד"ה להא דת"ר לטומאת אדם וכלים כנכון:

משנה ב

במשנה ריבנ"א ח' שרצים יש להן עורות. לכאורה ה"ל להתנא להציג דבריו מיד אחר דברי ר' יהודה וי"ל:

משנה ג

בתוי"ט ד"ה כולו חבור כ' הר"ב כו' וכ"כ רש"י כו' ויתכן בעיני כו'. ול"נ שדחקו לפרש כן שלא תיקשי חכמים היינו ת"ק:

משנה ד

בתוי"ט ד"ה שתחבן בקיסם כו' ושיטת הרמב"ם כו' וכתב הכ"מ כו' כלומר כו' ואינו מובן. ולי נראה דכוונת הרמב"ם בנוגע במקצתו וזהו שסיים שאין חיבורי אדם חבור. אבל אם נגע בשני החציים מודה דטמא דיש נוגע וחוזר ונוגע:

משנה ה

בתור"ע אות מ"ז ואף היכא דא"א לבא לידי מגע לא מטמא משום שומר כו' צ"ל דהתם מיקרי אתיא לכלל מגע דאילו מאהיל על העצם שנגד המוח טמא משום טומאה בוקעת ועולה והוי כמגע. וק"ל דהא השתא אכתי לא אסיק אדעתיה דזה נקרא מגע עד שחידש לנו ריו"ח. ואינו אלא אליבא דרבא (ולא לר"ז ואביי כמש"כ לקמן רש"י ותוס' בד"ה ומאן תנא). ול"נ דדוקא בקולית נבלה דלטמא השומר במגע צריך שתהא הטומאה בעצמה ראויה לטמא במגע. אבל הכא לענין שיהא השומר מטמא באהל די לנו שתהא הטומאה עצמה ראויה לטמא באהל. והרי ראויה היא אם האהיל כנגדה:

משנה ז

ברע"ב ד"ה ור"ש מטהר. א"א לאוקמי כו' אהך דסיפא כו' הלכך ע"כ ר"ש ארישא קאי כו'. ל"ד כלל במחכ"ת. ורש"י לא כתב אלא וכ"ש דפליג על הרישא כו':

משנה ח

במשנה האבר והבשר המדולדלים באדם טהורין. לכאורה יפלא מדוע לא תני נמי הכא מטמאין ט"א במקומן כדתני לעיל גבי בהמה דהכי תנן בעוקצין פ"ג מ"ב החותך מן האדם ומן הבהמה כו'. ואולי משום דלא מתניא ליה בסיפא מת האדם הבשר צריך הכשר כמו בבהמה משום דבטלה דעתו אצל כ"א כדאיתא בכריתות (כ"א ב'). להכי לא תני גם ברישא:

שם במשנה דברי ר"מ ור"ש מטהר. הרמב"ם והרע"ב אחריו פירש דפלוגתייהו בכזית בשר ועצם כשעורה הפורשין מאבר מן המת דר"ש מטהר. ותמוה דלא מצינו מחלוקת בזה באבר מן המת. וגם אין שום סברא לחלק בין הפורשים מן המת להפורשים מן האבר ממנו. וע"ק לפירושם דכן היה יכול הגמרא לפרש פלוגתת ר"ש לעיל דקאי אכזית בשר הפורש מאבר מן המת דבהמה ועמש"כ בס"ד בפ"ו דעדיות:

פרק י

משנה ב

ברע"ב ד"ה חוץ מן הבכור. ובע"מ נאכל לכהן כ"כ רש"י. ל"ד דלב"ה בכורות (ל"ב ב') במשנה נאכל אפילו לעובד כוכבים אלא ר"ל דניתן לכהן. וכדמסיים לימד על בכור בע"מ שמתנה לכהן:

שם ד"ה ועושין תמורה. קודם פדיונן כפרש"י. תמוה דשם (ט"ו ב') איתא להדיא בברייתא דגם לאחר פדיונן עושין תמורה. וע"ש (ט"ז) בגמ' ובתוס' וכ"פ ברמב"ם בפ"ג

מהל' תמורה ה"ד. ולפלא שלהלח"מ שם אישתמיט הגמרא והתוס' הנ"ל. וכן הא דואם מתו יקברו לטעם השני שבפרש"י. הוא אפילו מתו לאחר פדיה. ואף דהא דהשוחטן בחוץ חייב אינו אלא לפני פדיונן. וכן הא דואם מתו יקברו לפמש"כ לעיל. ל"ק דהא כדאיתא והא כדאיתא:

משנה ג

במשנה בזמן שמאה שוחטין כו'. ואם לקח אחד מהמאה נראה דתליא בפלוגתת אדמון וחכמים בפ' בתרא דכתובות גבי מי שאבדה דרך שדהו. ועי' בשו"ע ח"מ סי' קי"ט ס"ה ובאחרונים שם:

שם ברע"ב סד"ה בכור כו'. שאין קדושה חלה על קדושה כ"כ רש"י. ובגמ' (קל"ד) בד"ה חלה פי' רש"י דמתנות אין בהן קדושה. והט"ז בסי' ס"א ס"ק כ"א הרגיש בזה ונדחק. ולע"ד נ"פ הטעם משום דאיתקש לצבי ואיל בפ' ראה. וכמו שפרש"י בר"פ גבי פהמ"ק שנפדו. והוא מהגמרא דבכורות (ט"ו):

משנה ד

במשנה רי"א שוק מן הפ' כו' עד סובך של רגל. וכ' התוי"ט וא"כ לר"י אין במתנת הזרוע רק עצם האמצעי כו'. ותימה דמלשון ר"י משמע דל"פ אלא אשוק. אבל בזרוע מודה לת"ק דהוא ב' עצמות. ונראה דט"ס בדבריו וצ"ל השוק תחת הזרוע. וכ"מ מהמשך דבריו:

שם עד פיקה כו'. רש"י פירש (ואחריו הר"ב). עד פיקה כו' שהיא פקיעתה כו'. נראה שמפרש כאילו היה כתוב פיקעה בעיי"ן. וע"ד שכתבתי בפסחים (ק"ט) בד"ה ועוד מפרש. ומש"כ רש"י קנה בית הבליעה. ר"ל במקום בה"ב שהוא בוושט. וברע"ב ליתא כלל תיבות בה"ב אך רש"י הזכירו גם כן לקמן בגמרא:

פרק יא

משנה א

במשנה ורה"ג א"נ אלא ברחלות. ק"ל דהא מוכח בפי"ג דמנחות מ"ז דרחל היא נקבה בת שתי שנים. ורה"ג נוהג ג"כ בזכרים ובבני שנה. טפי ה"ל למיתני כשבים שכולל כולן לפמש"כ בפסחים (ס"ט ב'). שוב ראיתי להמהרש"א בח"א לקמן (קל"ז ב') שהעיר קצת בזה:

שם בתוי"ט ד"ה חומר כו' וא"ת ליתני נמי הא דתנן לקמן כו' בתוס' לפנינו הא דתניא לעיל והכונה לסוף דף קל"ג. ואולי תלמיד טועה הוא שהגיה בתוי"ט כן דעיקר הכונה לסיומא דזה חומר בזרוע דאיתא בברייתא שם ובמתניתין ליתא:

משנה ב

במשנה משקל חמש סלעים ביהודה שהן כו'. כזה בכתובות (ס"ד ב') במשנה: